

גליון מוגדל
לחג הפסח

מוסדות בדסלב שובו בנים - נחמת ציון
בנשיאות הגה"צ הרב אליעזר ברלנד שליט"א

שובו בנים



דברות קודש
מאת מודינו הרב שליט"א

שבת הגדול

שאדם שוכר את הגאווה שזה עבודה זרה מיד באה לו הגאולה כי ברגע שכלל ישראל קבלו על עצמם לשחוט את העבודה זרה של המצרים, ולקשור אותו לכרעי המיטה, מיד האירה ספירת התפארת, "אקי"ה אשר אקי"ה". ומיד כשקשרו את השה לכרעי המיטה, כנ"ל שזה מראה שכבר התחילו התיקון של קבלת הבזיונות באהבה ואמונה במשה, וגילו כבוד ה' - כתר, ועי"ז היה ה' יתברך מפיל לו חללים. התחילו הבכורים להכות באבותיהם ובחיל פרעה כפליים ממה שמתו במכת בכורות.

כי האדם הוא אדם, וכיצד זוכין שהדם יעשה חלב כמו בלידה שדם נעקר ונעשה חלב (שמרמו להמתקת הדינים) ע"י דום לה', ועל ידי זה זוכים לאות אל"ף, ואז נעשה אדם לשבת על הכסא ואז זוכין לוא"ו שבתוך האל"ף שהוא כלליות הגוונן.

כי שבירת הלוחות היתה ע"י שפרת ה' של וייצר, שממילת וייצר נעשה א' - ו-ל, ושני היודין הם שני הלוחות, אשר נשאו ללא הוא"ו המחבר, שהוא ספירת היסוד, שעל שם היסוד נקראו הלוחות 'לוחות הברית', שהרי 'יסוד' הוא כנגד הברית.

כששרשם והארתם של הלוחות, היתה עדיין בספירת היסוד של זעיר אנפין דאצילות, לפני שחשבו לעשות עגל ולצחק לפניו, ולכן נקראו לוחות הברית כנ"ל. ולכן צריך לתקו ולחבר מחדש את האל"ף.

ע"י העגל שהוא ע"ז פרה ה-ו' (ונשתברו הלוחות) שמרמו ליסוד - קדושה

כי כל העבודות זרות שבעולם הם רק כדי להתיר עריות, כי כשיש דין ויש דין אין שום מקום לעריות, וכשאדם מסיר מעצמו את השגחת ה' ומסור את השגחתו לעגל הזהב, למרות שעדיין קורא לה' אלקא דאלקיא, - אלקי האלהים אחרים. דהיינו שהש"ת אלוקיהם ג"כ, אבל חושב שמסר הנהגתו והשגחתו למזלות וכוחות הטבע, שזהו בעצם שיתוף, ואז הוא בבחינת "אמר נבל בלבו אין אלקים" (תהלים יד, א), שנלמד מזה שמקודם הוא נבל ורוצה להתיר כל דבר אסור.

'נבל בליב' - שרוצה בתאוות ליבו, אח"כ הוא צועק אין אלקים כדי להפוך הקערה על פיה ולומר "עזב אלקים את הארץ" (יחזקאל ח, יב), והיינו שמשום שרוצה להתיר את האסור, סר מהשגחת ה' כנ"ל.

(מתוך מאמר "המלכות נקנית בשלושים מעלות")

בשבת הגדול זוכים לקבל את הכוח לקבל בזיונות באהבה את הכוח לשחוט על כל הבזיונות שאדם צריך לעבור בכל השנה, בבחינת "אקי"ה אשר אקי"ה", [שהרי פעמיים אקי"ה בגימ' ד"ם עם האותיות, וכן גימ' של שם 'אקי'ה' באחוריים דהיינו 'א אה אהי אקי'ה' ג"כ יוצא ד"ם, והוא ע"י השתיקה על הבזיונות, משום שכשמבזים ומלבינים פניו של האדם אז בתחילה מאדים ואח"כ מלבין וכאילו שפכו דמון].

אדם שלא מקבל בזיונות אין לו הויה ואין לו שם אדם

כי לאף אחד, לפני שעובר את כל הבזיונות שבעולם ולפני ששופכים את כל דמו שבחלל השמאלי, שהם הדמים העכורים שפגם בהם אדם הראשון, עדיין אין לו שום הויה בעולם והוא היה בדמות אדם, בבחינת "לב כסיל לשמאלו" (קהלת י, ב), והיינו שבשמאלו של חלב הדמים הם בבחינת כסיל שחפץ בהתגלות לבו (משלי יח) - התאוות, ולפני ששופכים דמו מכיוון שיש דם בלב שהוא עדיין בצד שמאל (לא מבורר) וכל הנהגותיו ומחשבותיו הם בבחינת "לב כסיל שמשמאלו".

המקבל בזיונות באהבה כל צרי נופלים לפניו

וכשזוכה לעמוד בכל הניסיונות של הביזיונות ושפיכות דמים, עד שזוכה ל'לבי חלל בקרבי' (תהלים קט, כב), דהיינו שע"י שמחוויר מהביזיונות חלב נהיה חלול מכל הדמים העכורים שגורמים לאדם את כל התאוות, ואז מאירה לו הארה שמהחלל הימני, ואז ה' מכניע את כל צריו ואויביו ומפילם חללים חללים לפניו, כמו שחילל את ליבו ע"י הביזיונות.

וזה יתחיל במכת בכורות ומסתיים בשביעי של פסח, שאז נאמר "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים ויאמינו בה' ובמשה עבדו" (שמות יד, ל"א), שרק אז התחילה אצלם האמונה. כי אז כבר נשפכו אצלם כל הדמים שבחלל השמאלי, (ע"י שהיו המצרים ביום להם שרק ברחו וכבר עתידים הם לחזור למצריים)

ובפרט ע"י ש'משכו ולקחו איש שה לבית אבות', שקשרו את העבודה זרה של המצרים לכרעי המיטה, והראו להם שעוד ארבעה ימים שוחטים את האלילים שלהם, וגם הם צריכים להתכונן למכת בכורות, שזה מראה שכבר התחילו התיקון של קבלת הבזיונות באהבה ואמונה במשה, ועי"ז היה ה' יתברך מפיל לו חללים. ומביא הבית יוסף (או"ח סי' ת"ל) שבשבת הגדול הכו בכורי המצרים בחילי פרעה ומובא במדרש שהכו כמספר הבכורים שמתו במכת בכורות, וי"א כפליים במכת בכורות.



סיפור לפרשה

"כולנו חכמים" (הגדה של פסח)

הבחנתי לפתע כי עיגול מתכת שמגן על החור שבו שורכים את השרוכים השתחרר ממקומו ונותר תלוי באוויר. מעתה התעוררה בעיה חמורה של טלטול. לא נותרה בידי אפוא כל ברירה כי אם להותיר את נעליי בשדה ולהמשיך את דרכי אל ביתי כשרגלי יחפות".
אולם עתה ניצבת בפני בעיה אחרת: השבת שבת הגדול היא ועלי לשאת את דרשת שבת הגדול. להגיע יחף לבית הכנסת ולשאת את דרשתי באופן זה בוודאי אין זה ראוי, ועל כן מבקש אני כי תשאיל לי את נעליך למספר שעות רק בכדי שאוכל לשאת את דרשת שבת הגדול...
מאוחר יותר הודה הרב למיטיבו בכל פה, בקובעו: "נעליך דיברו יפה היום!"

דרשת שבת הגדול על דלת הבית: בשבת הגדול, נוקש אחד מבניו של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל ומוסר לשכן כי הרב מבקש שיכנס אליו בהקדם.
השכן ממחר לבית הרב אשר ניגש ישר לעניין: "מה מספר הנעליים שלך?" "ארבעים ושש" משיב השכן ומקולו לא נעלמת נימת הפליאה על השאלה המוזרה... הרב מתעלם מפליאתו של איש שיחו ומבקש: "אנא הוואל להסיר את נעליך לרגע ותן לי למדוד אותך".
"בשמחה", משיב השכן אשר טרם מצליח לנחש מה לרב הקהילה ולנעליו. הרב ממחר למדוד את הנעליים, ומשנוכח לדעת כי הן תואמות למידותיו, הוא מברר אם יש לאותו אברך נעליים אחרות. משנענה בחיוב מבקש לשאול את הנעליים למספר שעות. "מה קרה!?" מתפלא הלה, והרב מסביר בפשטות: "היום בבוקר חזרתי מהישיבה דרך השדה. בדרך

שו"ת לשולחן שבת

"חמץ ביד ישראל, הרי זה מוכרו לנכרי ונתנו במתנה" (תוספתא)

- ב) לימדנו רבותינו: "כל מילתא דעבידא לאיגלווי לא משקרי ביה אינשי", כלומר אנשים אינם משקרים בדבר העשוי להתגלות, כדי שלא יחזקו לשקרנים, וכך בענייננו שניתן לברר בקלות אודות דתו של בעל המכולת.
 - ג) יהודי בעל מכולת שלא יעשה מכירת חמץ כדון, יחשב לשוטה גמור, משום שברור שהדבר יסב לו הפסדים כספיים גדולים, לכן סביר להניח כי אמת דיבר.
 - ד) גם אם היא הדבר עדיין בגדר ספק, ניתן להקל, וכך רבים מהפוסקים כתבו, שהיות וחמץ שעבר עליו הפסח הוא קנס מדרבנן, ניתן להקל בו כדון ספק דרבנן לקולא (או"ח תמ"ט, משנ"ב סק"ה, ובכף החיים סק"ז)
- לסיכום:** ניתן לסמוך על דברי בעל המכולת ולקנות אצלו מוצרי חמץ לאחר הפסח ללא שום חשש.



כי יהודי (אפילו חילוני), לא ימכור את היהדות שלו בעד כמה שקלים... ולכן ניתן להניח שאמת בפי האיש. ונראה להוסיף עוד ד' סיבות להקל בזה:
א) בתוספות (פסחים ג: ד"ה ואנא, וביבמות מז: ד"ה במוחזק) כתבו שהבא לפנינו ואומר "ישראל אני", מאמינים לו, "כי רוב הבאים לפנינו בתורת יהדות, ישראל הם", ונראה שגם בדיננו, אדם שלא מוחזק כיהודי האומר על עצמו "גוי אני", ניתן להאמין לו, כי סביר להניח שרוב המציגים עצמם כגויים, אכן גויים הם.

החמץ המהודר

שאלה: סיפר יהודי, לאחר הפסח נקלעתי לאחת מערי הצפון, ונכנסתי למכולת מקומית. לפתע נזכרתי - לא בדקתי בכניסתי למכולת, האם עשו כאן מכירת חמץ. התבוננתי היטב לכל הצדדים, אך לא מצאתי את אישור מכירת החמץ.
"איבדת משהו?", שאל בעל המכולת, "לא - השבתי - אני פשוט מחפש תעודת מכירת חמץ לגוי". בעל המכולת השיב בפליאה, "מכירה לגוי?! ידידי היקר, אני בעצמי גוי... אל תחפש אצלי שום אישור, אצלי החמץ הוא המהודר ביותר שיש, היה ונשאר תמיד ברשות ערבי!".
כאן עמדתי ונסתפקתי: כידוע, רבותינו קנסו שלא לאכול או להנות מחמץ שעבר עליו הפסח, שהיה ברשות יהודי בזמן הפסח, ובעליו עבר על איסור "בל יראה".
אבל חמץ של נוכרי שעבר עליו הפסח - מותר.

הרה"ק יוסף ב"ר אפרים קארו - ה'בית יוסף' | נפטר י"ז ניסן של"ה
בעל 'בית יוסף', 'שולחן ערוך', 'כסף משנה', ו'מגניד מישרים'. נולד לאביו הג"ר אפרים בטולידה שבספרד בשנת רמ"ח, וכהיותו ילד רך נרד עם משפחתו בעת הגרוש הגדול בספרד.

מנעורותיו היה כבר מלא וגרוש מש"ס ופוסקים. בהיותו בן ל"ד שנה התחיל לחבר את ספרו הגדול 'בית יוסף' על הטורים עליו יגע כעשרים שנה, ושוב חזר ואסף את ההלכות הפסוקות ממנו, והדפיס את שולחנו הערוך שהתקבל מיד בתפוצות ישראל.
כנוסף חבר את ספר 'כסף משנה' על הרמב"ם ועוד. זכה למגיד מן השמים שלמד אתו.

סיפורי ישועות

מוקד הישועות שע"י המוסדות הקדושים

כבר יותר משנה שהדירה שלי שרכשתי לפני שנים רבות באחד מערי הארץ מוצעת למכירה, ואין קונה.
לפני מספר ימים הבטחתי לתרום הוראת קבע למוסדות הקדושים, כמניין "בית" שיהיה לי קונה לדירה שתקועה זמן רב. כעבור יומיים כבר הגיע מישהו להתעניין בדירה, ולאחר משא ומתן, ברוך השם הוא רכש אותה! (י.ד. ירושלים)
זקוק לישועה? זיווג? פרנסה? הצלחה? זרע של קיימא? רפואה?

חייג: 037.148.148 שלוחה 2

הנודד לנער

מח"ס 'בשמחה ובטוב לבב'

הרה"ג יהודה מרגולין שליט"א
סדר ליל פסח נחשב אחת החוויות המשמעותיות ביותר בלוח השנה היהודי. ובצדק. זהו מאורע, בו כולם חוגגים יחד. זה גם מקיף את כל רבדי העם, כל העדות וכל הזרמים. זו בעצם החוויה הכי 'יהודית' שיש. אני מאמין שזו חוויה שצריך לדבר עליה, כי יש בה דברים שהם נפלאים מאד - אם יודעים איך לנצל אותם. ואילו אם לא יודעים, הם יכולים להכביד. נציע כזה שלוש הנחיות. יכול הייתה לקרוא להן 'טיפים', אבל זה היה מוזיל את החשיבות ומנמיך את העוצמה. מדובר על הרבה יותר מטיפ. מדובר על הדרכה מעשית ואמיתית לחיזוק של חוויה. זה משהו אחד לגמרי.
הילדים. הם לא רגילים לשבת כל כך הרבה זמן בארוחה. הם רוצים משהו מענין, 'אקשן'. אין דרך טובה יותר מאשר הצגה. ההצגה יכולה להיעשות על ידי הילדים עצמם, על ידי אורחים, או מישהו אחר מבני המשפחה. היא יכולה להיות מתוכננת מראש, או מאולתרת על המקום. דווקא החלק המעניין ביותר הוא כאשר אף אחד לא בטוח מה יהיה במשפט הבא.
קחו איזה קטע מסיפור יציאת מצרים. כגון כשמשח בא אל פרעה, ודורש: "שלח את עמי!". אחד מה'שחקנים' הוא פרעה (ניכר לפי המגבת שסביב ראשו), השני הוא משה (שיש לו 'מטה' בידו), מתחילים לדבר... אף אחד לא יודע מה יהיה במשפט הבא! או שתנו לילדים להמחיש את עשר המכות (איך המצרים התייחסו למכת דם, או שחין? תארו שיחה בין אריה ודוב במכת ערוב...). או שהאורחים יחליטו להראות איך היה קריעת ים סוף.
הדמיון של המשתתפים הוא הגבול. זה לא גימיק. זו דרך נכונה, כך עיקר ההנהגה. הרי יודעים אנו ש'חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים'. הרמב"ם ניסח ש'חייב אדם להראות את עצמו כאילו...'. תנסו!

מהנעשה והנשמע

במסורתנו הקדושים בנשיאת מורית הרב שליט"א

כתפוח בעצי היער

יום חיזוק והתעלות בישיבת חכמה ודעת

בישיבה לצעירים חכמה ודעת מסיימים בסיפוק את זמן החורף, ובהנהלת הישיבה הוחלט לתגמל את הבחורים אחר החזרה הגדולה והמבחן שהתקיים על כל פרק האיש מקדש.

ביום חמישי האחרון של הזמן, השכימו קום בחורי הישיבה ויצאו כאיש אחד בלב אחד לקבר דן בן יעקב, לתפילה שחרית נלהבת, לאחר מכן נסעו לקבר שמשון הגיבור באשתאול, והתפללו לרפואת מורנו הרב שליט"א ולישועת עם ישראל, כשלאחר מעמד התפילה קיימו הבחורים את עצת רבינו הקדוש, והתבודדו בין עצי יער צרעה, והשיחו את ליבם לפני השי"ת.

בסיום ההתבודדות התיישבו הבחורים לסעוד בצוותא חדא, ולקומזיץ מיוחד בין עצי היער, בצילם חימדתי וישבתי. הרב חיים כץ שיחל' הכין תוכנית מיוחדת עבור הבחורים, והראה פעלולים מרתקים.

היה זה סיום מרומם לימי החורף הארוכים, כשהבחורים הצדיקים שבים לביתם אחר זמן ארוך של שנה מעוברת, גדוש בתורה ובעבודת השי"ת. אכן, נראה שניתן לראות על הבחורים, הכרת פניהם ענתה במ וכל רואיהם יגידו זרע ברך ה'.



אילנות שלבלבו

ברכת האילנות של ילדי נחמת ציון

בתלמוד תורה נחמת ציון לא שוקטים על השמרים, והמלמדים היקרים מנצלים כל הזדמנות בכדי להאחיב ולחבב את המצוות. ביום ראש חודש ניסן, יצאו תלמידי **כיתות א' 1 ו-א' 2** לסיור מיוחד בכדי לברך "ברכת האילנות". המלמדים הראו לילדים את הפריחה המדהימה של העצים בעונה זו של השנה, בחודש האביב, והתבוננו ביפי הבריאה. מה רבו מעשיך ה'.

כל ילד קיבל דף מיוחד ומעוטר עם הברכה, ויחד בירכו בקול רם, כשכל העוברים ושבים עונים אמן אחר הברכה שנאמרה ברגש רב. שאו סביב עיניכם וראו מי ברא אלה!



תפילת יום 40

ע"י אברכי כולל העיר העתיקה
בכותרת המערבי

להעברת שמות:
037.148.148
שלוחה 2

כל מקום

שהוא קרוב וסמוך

להר הבית, שבו רואים

את קרקע המקדש ובית

קודש הקודשים

הוא מעולה ומקודש יותר



יכול מראש חודש

שיעור מיוחד בהלכות הפסח בכולל הוראה

בכולל הוראה סיימו את זמן החורף הגדוש בלימוד, ואברכי הכולל יצאו לבין הזמנים – להתכונן לחג הפסח.

אך כידוע שההכנה הרוחנית חשובה יותר מההכנה הגשמית, ולכן, רגע לפני סיום הכולל זמן חורף ויציאה לימי בין הזמנים של חודש ניסן התיישבו האברכים לשמיעת שיעור מיוחד בהלכות החג מפי ראש הכולל הרב **ג' ר' נחמן כהן שליט"א**, מו"צ בקהילתנו.

הרב כהן הפליא לעשות במהלך השיעור, והשכיל לעבור על כל שלבי ההכנה לחג, כמו ניקיון והכשרת הבית והמטבח, הגעלת כלים, מדידת שיעורי הכזיתות לליל הסדר, ועוד. כמו כן האריך במצוות "הגדת לבנך" וסיפור יציאת מצרים בליל הסדר. ויה"ר שכאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו, אמן.



הסגולות הנדירות הטמונות באכילת מצה

א' - מצוות מצה נותרה יחידה מכל מצוות אכילה - כתב ה"חם ספר": "מצוות עשה של אכילת מצה משומרת כליל פסח – והיא יחידה שנשארה לנו מכל מצוות אכילה שבכל התורה, ואין לנו לא פסח ולא קדשים, לא תרומה ולא מעשר שני, רק מצווה אחת משנה לשנה". (ח"מ, סימן קצ"ו)

ב' - השמחה במצוות הלילה - רבי עקיבא איגר כתב: "כליל פסח יתנהג בקדושה וכיבוד, ולשמוח במצוות שזיכה ה' אותנו כלילה הזה, מצוות עשה של קידוש, ומצוות עשה של אכילת מצה, ומצוות מרור, וד' כוסות ואמירת הלל". (מכתבי רעק"א י"ב)

ג' - אהבת המצווה - השל"ה הקדוש כתב (מסכת פסחים נד מצווה אות ל"ט) שחסידים ואנשי מעשה נהגו לנשק את המצה, בעת שהגביהו אותה כליל הסדר.

ד' - הכוונה: לעשות רצון ה', וזכירת הניסים שעשה עמנו - בעת האכילה ראוי לכוון את הכתוב המפורש (שמות י"ב ט"ו) 'שבעת ימים מצות תאכלו', שאוכלים המצות זכר לייציאת מצרים, ככתוב (פסוק ל"ט) 'ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים, עוגות מצות כי לא חמץ, כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתממה וגם צידה לא עשו להם, ובכלל זה שלא לקיים את המצווה כמצוות אנשים מלומדה, ומתוך רגילות שכך נהגו אבותינו מעת יציאתם ועד הנה, אלא לכוון לעשות רצון אבינו שבשמים, ולזכור על ידי האכילה את הניסים שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים.

ה' - על ידי אכילת מצה נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית - ה'רוקח' בהלכות פסח כותב כך: "האוכל מצות בשבעת ימי החג כהלכתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית". הראייה לכך הוא מהפסוק בשמות: "מצות יאכל את שבעת הימים", לא כתוב שבעת ימים, אלא 'שבעת הימים', ללמדנו שנעשה שותף בכריאת שבעת ימי הבניין.

ו' - השפעתה הרוחנית של המצה - הזוהר כותב על המצה: "דיהא מיכלא דאסוותא

ומיכלא דמהימנותא" - מאכל המשריש אמונה בלב האדם. עוד מובא בזוהר שאכילת מצה מזככת את נשמת ישראל מכל לכלוך ופגם, ולא רק על חטאים דלעבר אלא היא גם מסוגלת לטהר את הנפש

ב'תפארת שלמה': "מעלת מצוות 'אכילת מצה' כי היא נבלעת בקרבו של אדם, לכן מסוגלת היא לרפא את האדם 'רפואת הנפש' כרוחניות, ומסייעת לו לעקוד מעצמו את הרע שבו להיות דבוק באלוקים חיים.

הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע: "סגולת אכילת מצה מועילה לבטל כל תאוות רעות מנפש האדם".

התחדשות המגזין היחיד!
התחדשות
שפורסם בגאון את ששת רבני מדרשו של מורינו הרב שליט"א ומבניות דורות את טעמו וזרדו בעבודת ה' הצטרף כמנוי לחוברת ותזכה
21 קופות שוק בנרשום
250 ש"ח הודו כשולל נמנו
0799-318-318

מוסדות ברסלב שובו בנים נחמת ציון
מברכים את כל בית ישראל בברכת:
פסח כשר ושמה

לחיידודא
החידון השבועי

כאיזה פסוק בפסח מרומז שכפסח צועקים בתפילה? (רמז: איכה)
הפתרון לחידה הקודמת:

כמה פעמים מוזכרת יציאת מצרים בתורה, ואיפה מציין זאת רבינו?

- **חמישים פעמים** (ליקוט מוהר"ן חלק א' תורה מה')

לתשובות - התקשרו לקול אנ"ש 037.148.148 || הקישו 4 - 1 והשאירו הודעה

פתגמין קדישין

הפסח נאכל עד הצות... אלא צלי, בקימת הצות, ובצלותא - בתפילה!
(רבי שמואל שפירא זצ"ל)

למחמתו של מקום ובכל יום
קול אנ"ש
037.148.148

התודה והברכה

לאנ"ש שנדרבו ליכם ותרמו ולקחו חלק במצווה הגדולה חלוקת 'קמחא דפסחא' שחולק בערב חג הפסח למאות אברכי הכוללים השוקדים על דלתי התורה הקדושה במוסדות התורה והחינוך ברסלב 'שובו בנים נחמת ציון'.

זכות המצווה הגדולה תגן עליכם ותשמור אתכם מכל רע ותזכו לאריכות ימים מתוך בריאות להמשיך בנפש חפצה להאריך כבוד התורה לשם ולתפארת.



בברכת פסח כשר ושמה

<p>מזל טוב להר"ר נתן בהר"ר אליהו מלכה ה"ו חתן הר"ר אהרן גבאי ה"ו להולדת הבן / הנכד</p>	<p>מזל טוב להר"ר אלעד בוטבול ה"ו להולדת הבן</p>	<p>מזל טוב להר"ר אהרן בהר"ר נפתלי הערץ שפירא ה"ו חתן הר"ר שמעון שפיגל ה"ו להולדת הבן / הנכד</p>
<p>מזל טוב להר"ר נפתלי הערץ בהר"ר יעקב אמזלג ה"ו להולדת הבן/ הנכד</p>	<p>מזל טוב להר"ר דניאל קניג ה"ו להולדת הבת</p>	<p>מזל טוב להר"ר דוד ואנוני ה"ו להולדת הבת</p>

מוסדות ברסלב נחמת ציון

- תלמוד תורה וגני בנים נחמת ציון
- ישיבה לצעירים תכמה ודעת
- ישיבה לנוער צמאה נפשי
- מחברים ישיבת בעבודת השם
- עיר העתיקה כולל אברכים
- כולל ברסלב להוראה ודיניות
- כולל אברכים העיר העתיקה
- כולל אברכים שיעורי שעה הוראה
- התאחדות האברכים הצעירים
- גני בנות נחמת ציון
- בית מרים בית ספר באר מרים
- חברת מתמידים לילדים
- סמינר נחיות בית יעקב
- פעילויות עזרה וחסד בקהילה

והגדת לבנך

שיחת חג מיוחדת עם הרב יצחק לבל שליט"א יועץ חינוכי בתלמוד תורה נחמת ציון

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר



הרב לבל, בעוד כמה ימים יחול ליל הסדר. בלילה זה, ישנה מצוה דאורייתא של "והגדת לבנך". איך היית מציע להורים לקיים את המצוה, איך יכול האב לרתק את הילדים ולהשריש בהם את האמונה בלילה קדוש זה?

אתחיל בדבר חשוב – כדי לקיים את מצוות והגדת לבנך פעם בשנה – צריך להשקיע כל השנה!

כלומר, במהלך השנה על ההורה להשקיע במצוות חינוך, ליצור קשר קרוב עם הילד ולשוחח עמו בענייני האמונה גם ללא מצוות והגדת לבנך, ואז בלילה הזה יוכל להרעיף מלא חופניים, הילדים יהיו קשובים וממושמיים, וילכו שניהם יחדיו.

איך גורמים לילד להקשיב? זה רק עם מאור פנים. חשוב לשתף את הילד בסיפורים, שיהיה חלק מהמסופר. לקחת עניין של חג, או מצוה, ולשאול אותו:

"סיפור יציאת מצרים ששמע מאביו השפיעה עליו וכזכות זה ניצח בתפילתו ופעל ישועה לעם ישראל"

בפרט אציין לשבח את הנהלת הת"ת, שמשקיעים רבות בכל תלמיד ותלמיד. מטבע הדברים מגיעים אלי מקרים מורכבים יותר, וממש רואים את המסירות של ההנהלה והצוות לכל אחד ואחד. אכן, עליהם נאמר "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד".

פסח הוא הזמן של "והגדת לבנך", החג שמוקדש להעברת המסורת מדור לדור, מאב לבנו. פנינו אל הרה"ח ר' יצחק לבל שליט"א, איש חינוך ידוע המשמש כיועץ החינוכי של תלמוד תורה נחמת ציון, שבנשיאות מורינו הרב שליט"א, והרב לבל ניאות להקדיש לנו מזמנו כדי לחלוק עמנו תובנות מאלפות בחינוך:

הרב לבל מקבל אותנו במאור פנים, וראשית כל הוא מבקש לומר כמה מילים:

ב"ה אני נמצא כאן בת"ת בתפקיד היועץ החינוכי כבר מעל שנה, ואכן רואים שהת"ת מתנהל על אדני התורה והיראה, על פי מסורת ישראל סבא. ניכר החינוך הטהור מבית ברסלב.

החמימות לדבר מצווה, ה'ברען' וההתלהבות והחיות בכל דבר, ודבר ובוודאי זה מכוחו של – מורנו הרב שליט"א שהשקיע רבות בהקמת המוסדות הקדושים.

גם היום הערבים, כל הפיגועים שהם רוצים לעשות, אין להם שום כוח, כולם אפס אפסים! רק הקב"ה עושה מה שרוצה, והוא רוצה לגאול אותנו ורק לשמור עלינו מכל הרשעים...

כמובן כל אחד לפי גיל הילדים שבבית, ידבר בשפה שלהם, אבל בעיקר צריך לראות לשאול אותם שאלות, לשתף אותם במהלך הסיפור.

בכל השנה גם, אפשר לשתף כך את הילד בפרשת השבוע, לעניין אותו אישית במה שקורה ומסופר, כך בס"ד נוכל להגיע להבנה והקשבה מליאה.

הרב לבל, ברשותך נשמח שתתייחס לנקודה אקטואלית בימים אלו. הילדים כולם בבית, מדובר בימים מתוחים של פסח, ומטבע הדברים הילדים בבית לא תמיד יודעים להסתדר בינם, יש מריבות בין האחים, אווירה שלילית לעיתים. איך אפשר ליצור מצב של אווירה נינוחה ורגועה בבית, שימי בין הזמנים, וחול המועד, יהיו ימים חוויתיים עבור הילדים ולא חלילה להיפך?

כדאי לתכנן את הימים מראש. מודיעים הודעה דרמטית לילדים – אבא ואמא מזמינים את כולם לאסיפה חשובה. אבא ואמא רוצים לדבר איתכם. ואז מגישים לשולחן קליות ואגוזים, או שוקולדים וכדומה, ואז אומרים – אנחנו רוצים לעשות תוכנית יפה לתקופה הקרובה בעזרת השם.

וכולם, אנשים נשים וטף, כמה מיליוני איש, סבלו את כל הסבלך הנורא והעצום הזה.

ואיך הקב"ה הוציא אותנו? איזה פינוקים... דבש וחלב תחת לשונך, כל תינוק קיבל דבש וחלב מהאבן, כל מה שהיה צריך קיבל. וכל שנה בזמן הזה זה מתעורר ומתחדש, מצרים עכשיו רודף אחרינו, אנחנו לא יודעים מה יהיה ומה לעשות... מה אתם הייתם מרגישים? אף אחד לא יכול לצאת יש



גבוהות, כלבים מפחידים, שום עבד לא יכול לצאת ממצרים, ופה בבת אחת יוצאים מהחומות הגבוהות 10 מיליון איש!! אתם יכולים לדמיין את עצמכם יוצאים מהחומות?! כל הזמן להסתובב אחורה... ולבדוק שלא רודפים אחרינו ואומרים לנו לחזור. ומשה רבינו אומר לנו – אל תתייחסו אליהם, כולם אפס אפסים, יש רק כח של הקב"ה, לא צריך לפחד מהם!

נחמן, מה אתה אומר על זה, למה אנחנו עושים את זה? מה העניין בזה?

למשל מצוות והגדת לבדך – סיפור יציאת מצרים, **לשאול את הילד:** נתן, למה יש מצווה לאבא לספר לכן ביציאת מצרים? הגמרא אומרת שאפילו כולנו חכמים כולנו נבונים, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. יש פירוש חסידי, מצוה עלינו לספר – מלשון אבן ספיר ויהלום, זאת אומרת אני צריך להיות באורות ובשמחה כזאת – כאילו בעצמי הייתי יוצאתי ממצרים. כן, אני אני, אתה רואה אותי עכשיו כאן, אני הייתי שם במצרים, איזה עבודה קשה! אבנים כאלה גדולות - ! לסחוב, להזיע, לבנות, והמצרי הרשע עומד עם השוט, איך שזה כואב... וואי וואי... ומה אבלנו כל היום? נראה לך קיבלנו איזה ארוחה טובה בסוף היום? איזה! פיתה יבשה וקשה, שחז"ל אומרים שהעבדים היו אוכלים את זה כי זה נשאר הרבה זמן ולא מתעכל... איזה סיוט!

תגיד לי יענקלה, מה היית עושה אם היית שם?

וכאן אפשר להשחיל עוד נושא – איך אני עברתי את זה? איך שרדתי את כל הסבל? אתה יודע איך – בגלל ההבטחה של הקב"ה שיוציא אותנו ממצרים, כל הזמן זכרתי שה' הבטיח להוציא אותנו מכאן, אז כל הזמן אמרתי, לא נורא! זה לא כך כך כואב, עוד מעט יוצאים... הקב"ה הבטיח שהוא יגאל אותי, ואני מאמין בו, וזה נותן לי כח להמשיך ולשרוד!

אבל תאמר לי שמואל אייזיק, מה אתה היית עושה? איך נראה לך היית מסתדר?

וכאן בנקודה זו אפשר לעבור בין הילדים ולשאול כל אחד מה היה עושה, וכל ילד כמובן יענה לפי הטבע שלו, יש כאלה שיגידו – אני הייתי מרביץ לו בחזרה, מה הוא חושב לעצמו ככה לעמוד עם השוט ולהרביץ לאנשים?! אחר יגיד – אני לא הייתי יוצא מהבית, מתחבא כל היום מתחת למיטה שלא יראו אותי...

אבל תקשיבו ילדים, לא אני לבד סבלתי את כל זה, זה עם שלם, שש מאות אלף גברים, עם הנשים זה מיליון מאתיים! עם הילדים – וילדו הרי עשה בכרס אחת – זה כמה מיליונים של אנשים!



איך עשית את זה? איך הצלחת ככה לעשות את המצווה הזו עם כל הקשיים שלך?

האב יודע את גודל החשיבות שיש לו, הוא חוליה בשלשלת מסירת התורה מדור לדור, התורה מצווה אותנו והגדת לבנך ובן בנך, רואים שכל היהדות עוברת בירושה מאב לבן ומדור לדור.

אין זמן מתאים יותר מחג הפסח, החג שנועד להשריש את האמונה, בשביל זה בדיוק.

יש רש"י מיוחד במינו בספר שופטים. מתואר שם על גדעון בן יואש, שהיה אחד השופטים בתקופת שפוט השופטים, וכשהיה בצרה התפלל לה' שיושיע את עמו ישראל,

ורש"י (שופטים ו' י"ג) מביא שם שאמר: "אמש הקרני אבא את ההלל, ושמתני שהיה אומר בצאת ישראל ממצרים, 'ועתה נטשנו', אם צדיקים היו אבותינו, יעשה לנו בזכותם, ואם רשעים היו, כשם שעשה להם נפלאותיו חנם כן יעשה לנו, ואיה כל נפלאותיו".

מהרש"י הזה רואים את גודל הכוח שיש לאב להשריש בבנו אמונה בה, כי הרי גדעון היה שופט, ואביו יואש היה עובד עבודה זרה, וכמו שמתואר שם בהמשך הפרשה שגדעון לקח את הפר שאביו גידל לעבודה זרה והקריבו לה' בהוראת הנביא, ובכל זאת הסיפור יציאת מצרים ששמע מאביו השפיעה עליו ובזכות זה ניצח בתפילתו ופעל ישועה לעם ישראל.

אכן יעזור השי"ת וכבר השנה נזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים, ולקרוא את ההלל בירושלים הבנויה אמן.

רק צלחות. אפשר לפרט כל דבר ולתכנן אותו לפרטים הקטנים.

בארוחת ערב אפשר לתת לבנות הגדולות יותר להכין את האוכל, תבשיל מסויים, או מה שהם בוחרות, לשאול את הילדים הגדולים מי אחראי לעשות קייטנה לקטנים – עז שהאוכל מוכן, אתה אוסף את הקטנים ועושה להם הצגה או מספר להם סיפור.

כשכל ילד יודע היכן מקומו ומה תפקידו בבית, יש לו סיפוק, יש לו מוטיבציה לבצע את המטלות שלו בצורה טובה, וכולם נהנים. סדר היום ברור, יודעים מה עושים כל יום, וכך נמנעם ויכוחים ומריבות.

ולסיום, הרב לבל, איך אפשר להפיק תועלת מימי בין הזמנים, איזה נקודות מסויימות יכול ההורה להחדיר בבניו דווקא בהיעדר מסגרת, דברים שהוא לא יוכל לקבל במהלך השנה?

הזמן הזה שההורה נמצא יחד עם הילד הוא זמן איכות יקר מפר. אני מציע במיוחד לנצל את הזמן לסיפורי צדיקים, ולהכניס לו דרך זה יראת שמים.

אפשר להיכנס לתוך הסיפור, ולהגיד וואי וואי איך הצדיק הזה הצליח להתגבר על עצמו! אני לא יודע אם הייתי מצליח... מה אתה אומר? היית מצליח לעמוד בכזה ניסיון? היית מצליח לעשות כמו מוישי ולוותר לחבר שלך? זה כל כך קשה...

אבל אתה יודע, כשמתגברים, ומוותרים, איזה שמחה יש בשמים! אומרים שם איזה צדיק האיש הזה, איזה נפלא הילד הזה, ראיתם איך הוא התגבר? ראיתם איך הוא שומר על עצמו? ומיד מכינים לו חופה יפה בשמים, שיחיה מוכן בשבילו...

כנראה אתם לא רוצים שיהיה כל הזמן מריבות, אז בואו נעשה סדר.

למשל, לוקחים את היום הראשון של חול המועד, מתחילים עם קימה בבוקר, מוישי – באיזה שעה כדאי לקום? אדל, מתי לדעתך צריך לקום בבוקר? רושמים כל אחד מתי שעת קימה שהוא תיכנן לעצמו.

הלאה, אחרי התפילה, מה עושים בבית? ארוחת בוקר. יפה. מי רוצה להיות אחראי לחתוך עגבניות לסלט? שרי רוצה. מצוין, רושמים בדף. מי חותך מלפפונים? רושמים בדף. מי יעזור לאמא להגיש את האוכל לשולחן? מי אחראי לערוך צלחות וסכו"ם? רושמים כל ילד עם התפקיד שבחר לעצמו.

שואלים – מי רוצה לספר סיפור קצר, להגיד פרק תהלים, לשיר שיר יפה? יופי, יענקי רוצה לספר סיפור בארוחת בוקר של היום הראשון. ברכת המזון – מי רוצה להיות חזן? נתן בוחר להיות חזן. הוא הולך לברך ברכת המזון בקול, וכולם אומרים ביחד אתו מתוך הברכה. אם הוא יכול לברך גם עם המנגינה שעושים בת"ת – מצוין, עוד יותר טוב.

מה עושים אחרי ארוחת בוקר? ביקור אצל הסבתא? טיול? כל משפחה לפי התוכניות שלה, כל ילד בוחר מה הוא מעדיף לעשות באותו יום, וכך מתכננים תוכנית פעולה וסדר יום. ואז שואלים על היום השני – מישהו רוצה להחליף משהו ביום השני? הנה שרה'לה רוצה ביום השני להחליף עם רבקי בתפקיד שטיפת הכלים. יופי! עכשיו ארוחת צהריים. מי רוצה להיות אחראי על עריכת השולחן? להגיש את האוכל מהמטבח? מי רוצה לשטוף כלים, מי רוצה לשטוף רק כוסות, ומי רוצה



סקירה קצרה מדברי הימים של ישיבת ומוסדות ברסלב 'שוכו בנים נחמת ציון'



מֶרֶן הַגְּרַ"ש אֵוִירֶבֶךְ זצ"ל בקריאה לבוא לעזרה, והצטרפו לקריאתו מֶרֶן הַגְּרַ"ש אֵלִישֵׁב זצ"ל הַגְּרַמ"י לִפְקוּבִיץ זצ"ל הַגְּרַמ"י לִשְׁטֵינְמָן זצ"ל. מֶרֶן הַגְּרַ"ח קִנְיִבְסְקִי זצ"ל הוֹסִיף שוֹרָה בְּכַתָּב ידו בקוראו לבוא לעזר הישיבה. לקריאות קודש אלו הצטרפו גדולי הרבנים בירושלים כמו הגאון רבי יַעֲקֹב שְׁכְנִי שְׁלִיט"א, והצטרף לחתימתו מֶרֶן הַגְּרַ"ר מֹשֶׁה צַדִּיקָה שְׁלִיט"א ועוד.

כמו כן יצא דיין העדה החרדית הגאון הצדיק רבי משה הלברשטאם זצ"ל ידיד הישיבה ומגדולי מוקיריה בקריאת הצלה עבור המוסדות, והצטרפו אליו גאוני ירושלים הגאון רבי אברהם אטיק זצ"ל ויבלחט"א הגאון רבי יוסף ליברמן, וכן חשובי מורי ההוראה הגרמ"מ פוקס והגר"ר נפתלי נוסביום שליט"א

גם דיין העדה החרדית הגאון רבי מאיר בראנדסדורפר זצ"ל הגיע למבחנים וחלוקות תעודות, ועמד הרבה לימין הישיבה | קדישת: כתבה שפורסמה במגזין התחדשות אב תשע"ח |

להמלצות אלו צירף גם מֶרֶן הַגְּאֹן רְבִי מֹשֶׁה פִּינְשְׁטֵיין זצ"ל את חתימת ידו לבוא לעזר ולסייע לישיבה הקדושה עוד בהיותה בעיר התורה בבני ברק

טרם שעברו והגיעו לירושלים / ולאחר מעבר הישיבה לירושלים ההמלצות על הישיבה הם יותר מרבני ירושלים, כמו המלצת חברי ה"בד"ץ של העדה החרדית בהם מתנוססות חתימותיהם של מֶרֶן הַמְנַחֵת יַצְחָק זצ"ל ומֶרֶן הַגְּרַמ"י פִּישֶׁר זצ"ל, המלצת מֶרֶן הַגְּרַמ"ע יוֹסֵף זצ"ל, וכן רבים מגדולי ישראל מֶרֶן הַגְּרַ"ש וואזנר זצ"ל, שכתב מכתב המלצה בשנת תשמ"ו, והוסיף שנית ידו לחזק את הישיבה בהוספתו על ההמלצה המקורית קריאה נוספת בשנת תש"ן. גם הרב לנדא שנתן הסכמה לישיבה בבני ברק הוסיף לבוא בקריאה לעזרת הישיבה כאשר עברה הישיבה לירושלים. גאב"ד חוג חתם סופר הגר"ש אונגר זצ"ל [יתנו עדיהן ויצדקו... רבים זכו על ידם לשוב למקור מחצבתם ולחזור בתשובה שלמה והינם היום יראים ושלמים עובדי השם בכל לבבם ובכל נפשם...], הגאון רבי נתן גשטטנר זצ"ל אב"ד אגודת ישראל. גם הרבנים הראשיים יצאו בקריאות לבוא לעזרת הישיבה בניהם הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל, הרב אברהם שפירא זצ"ל והרב הראשי הרב לאו ועוד.

בד"צ העדה החרדית יצא בקריאת קודש לבוא לעזרת הישיבה בשנת תשמ"ה, והוסיף לבוא בקריאה נוספת בשנת תשמ"ז לעמוד לימין הישיבה [וכבוד ראש הישיבה הוא הנושא בעול... והמנחם ברוח ישראל סבא ה"ה כש"ת הרב הגאון המפורסם רבי אליעזר בערלאנד שליט"א...], זאת בנוסף לחתימתם עבור עמותת ימין מיכאל שבאה לעזרת בני הישיבה.

בשנת תשס"ג כאשר עול החובות איים להכריע את הנושאים בנטל יצאה הישיבה במסע הצלה עבור המוסדות. עבור מגבית קודש זו יצא

התעסקה עד כה עם בעלי תשובה בתוככי החסידות. לצורך כך הלכו המפריעים לגדולי אנ"ש שינסו למנוע את המהלך, אולם רבי לוי יצחק עמד איתן לצד הישיבה וכיוון את דרכה. כך גם היה עם הרה"ח ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין זצ"ל: שבמקום לשמוע לדבריהם חיזק את הישיבה ואת מפעליה בקודש, בהביעו במספר הזדמנויות את התפעלותו מהפירות המבורכים של הישיבה.

רבים מגדולי ישראל הביעו את התפעלותם מהישיבה הקדושה ועמדו לימינה. תורם בנין הישיבה בעיר העתיקה הנגיד הרה"ג ר' אברהם דוויק זצ"ל סיפר, שכאשר שוחח עם הגאון הקדוש רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל על הישיבה הקדושה שנכנסה לבניין שתרם בעיר העתיקה יצא רבי מאיר מגדרו והשמיע ביטויי הערכה גדולים ומיוחדים על ישיבת שוכו בנים. יתכן שהיכרותו הראשונה את הישיבה הייתה ע"י הגאון רבי בערל האגר זצ"ל שלמד עם רבי מאיר בחברותא עת התגורר הרב האגר בעיר אשדוד ושימש כדיין בה, ובה בעת לימד בישיבת שוכו בנים בבני ברק.

גם האדמו"ר מטאהש זצ"ל הפליג במעלתה של הישיבה הקדושה, באומרו שכל התפילות עוברות דרך בית מדרשו של רבי לייזר שמול מקום המקדש ...

ההמלצות על הישיבה מתחלקים לתקופות שונות, החל בימי הקמת הישיבה בסוף שנת תשל"ז ובעיקר בשנת תשל"ח, בתקופה זו ההמלצות הם בעיקר מגדולי ישראל מבני ברק, כמו המלצת מֶרֶן הַסְטֵיפֶלְר זצ"ל (עליה כתב בנו מֶרֶן הַגְּרַמ"ח קִנְיִבְסְקִי זצ"ל שהוא מאשר שזו כתיבת אביו), הגאון רבי יַעֲקֹב לַאֲנָדָא רבה של ב"ב, גאב"ד חוג חתם סופר הַגְּרַמ"ש אֹונְגֶר זצ"ל,

כמו גם מכתבו של ראב"ד סאטמר בארה"ב הגאון ר' ישראל משה פרידמן שליט"א, האדמו"ר מוואדיסלאב הרב ישעיה רוטנברג זצ"ל.

פַּעַם אַחַת דִּיבַר עַמִּי וְאָמַר כַּמְתַּעַנְגָּע: אֵיךְ לִוְקָחִין חֲבֵרָיָא כְּמוֹ שְׁהִיָּה אַצֵּל רְבִי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי וְכוּצָא, וְאָנִי הֵייתִי גַם-כֵּן תּוֹחַב רֵאשִׁי בִּינְיָהֶם. אַחַר כֵּךְ עָנָה וְאָמַר: מִן הַסְתַּם אֵיךְ שְׁהִיָּה נִמְצָא חֲבֵרָיָא, הֵייתִי אֲנִי הַרְבֵּי שְׁלֵהֶם". (חיי מוהר"ן סימן רפ"ה).

ישיבת הדגל שהוקמה בברסלב ששילבה בתוכה הרבה בעלי תשובה והפכה אותם לחרדים לכל דבר ולחסידים מן המניין; והיא זו שבעקבותיה ומכוחה הוקמו עוד עשרות ישיבות בברסלב - נציין כמה גרגירים בשבח מעלתה ותוקפה כפי אשר נשמע מפי גדולי וזקני אנ"ש, אשר המה מעידים ומביעים בפיהם את יקר גדל מעלת המקום כי נורא הוא--

הישיבה אמנם החלה את פעילותה כבר בשלהי שנת תשל"ז, אבל התמסדה יותר בשנת תשל"ח. מורינו הרב שליט"א השקיע בישיבה את תמצית חלבו ודמו, והתוצאות ניכרו היטב בשטח. הרב שליט"א היה כ"כ מסור לישיבה עד שלא היה לו זמן לדברים אחרים. את תוצאות עמלו של מורינו הרב שליט"א ביטא הגה"צ רבי משה הלברשטאם זצ"ל: "הרב ברלנד לא עושה בעלי תשובה, הוא עושה צדיקים גמורים!

הרה"צ רבי בנימין זאב חשין זצ"ל: התבטא לא אחת בשבח הישיבה הקדושה באומרו בהתפעלות: יש ישיבה מול מקום המקדש שמתפללים שם תפילות כאלו, שעוד לא נשמעו מעולם! עוד לא שמענו כאלו תפילות וכזו התקשרות! (מפי ר"ש וולך).

מורינו רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל: הקמת ישיבת שוכו בנים הייתה בעידודו ובהכוונתו של רבי לוי יצחק זצ"ל. רבים ניסו להתנגד ולהפריע למהלך, בטענם שזוה שינוי ממה שהיה עד כה בברסלב, שלא



לשותפות נצח

באחזקת מוסדות ברסלב
שוכו בנים 'נחמת ציון'
שבנשיאות מודנו הרב שליט"א

ישיבה לצעירים תחנה זרעה 150- תלמידים	תלמוד תורה נחמה ציון 380- תלמידים	בני בנים נחמה ציון 120- תלמידים
סמינר נחמת ציון 100- תלמידים	בית ספר באר מרים 280- תלמידים	בני בנות בית יעקב זרעה 140- תלמידים
חברת תפילה נחמה ציון	ישיבת המתנדבים ונעדרות חיים 30- תלמידים	ישיבת עמאה נחמה ציון 40- תלמידים
מכלל יעשיר שער התורה 40- אברכים	מכלל תורה 80- אברכים	מכלל העיר נחמה ציון 250- אברכים

קחו חלק באחזקת המוסדות הקדושים

חיגו כעת
03-7-148-148
שלוחה 2